

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

11 oktober 1996

No. DN. 965400

Directie Natuurbeheer

AAN
Kamer 3404

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103) worden de volgende gebieden aangewezen:
 - a. het op bijlage A van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Biesbosch";
 - b. het op bijlage B van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Dwingelderveld";
 - c. het op bijlage C van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Kil van Hurwenen en omstreken";
 - d. het op bijlage D van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Nederlandse Zwingebied".
2. De aanwijzingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota, welke deel uitmaakt van deze beschikking.

Artikel 2

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 11 oktober 1996

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
(w.g.) J.J. van Aartsen

Toelichting voor de Staatscourant

Artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103), bepaalt dat voor de leefgebieden van de in bijlage I van de richtlijn vermelde vogelsoorten speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

- De Lid-Staten -

De Lid-Staten dienen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven. Gelijksoortige maatregelen dienen de Lid-Staten ingevolge artikel 4, tweede lid, van de richtlijn te nemen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels.

Een aanwijzing als speciale beschermingszone heeft een aantal in de desbetreffende richtlijn vastgelegde gevolgen. Wat betreft het nationale beleid kan daaraan worden toegevoegd dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangewezen als speciale beschermingszone. Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. In het geval van de onderhavige vier gebieden is dit beleid overigens ook nu al grotendeels van toepassing, vanwege de status van Nationaal Park of van beschermd natuurmonument en vanwege de beheerders.

Tot nog toe zijn in Nederland, sinds 1986, drieëntwintig gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. In het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt de aanwijzing van de bovengenoemde vier gebieden aangekondigd. Bij de onderhavige beschikking worden deze aangewezen. De in de beschikking genoemde kaarten en toelichtende nota's liggen ter inzage in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73 te 's-Gravenhage.

Biesbosch

Het gebied "Biesbosch", bestaande uit de Dordtse, Sliedrechtse en Brabantse Biesbosch (inclusief een deel van de Noordwaard) ligt in de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant, in de gemeenten Dordrecht, Werkendam, Dussen, Made en Drimmelen en Hooge en Lage Zwaluwe. De oppervlakte beslaat ongeveer 8.850 ha, waarvan circa 6.700 ha in eigendom is van de Staat der Nederlanden.

De Biesbosch is van oorsprong een zoetwatergetijdegebied. Het landschap wordt gekenmerkt door rivieren, kreken, slikken, rietgorzen, bekade grienden en polders. Door de afsluiting van het Haringvliet in 1970 is het normale getij verdwenen en vervangen door een schijngetij. Hierdoor is de oppervlakte aan slikken afgenomen en treedt plaatselijk erosie op.

Ondanks de grote veranderingen die in het gebied zijn opgetreden, onderscheidt de Biesbosch zich in ornithologisch opzicht nog altijd als een uitermate belangrijk broedgebied van moeras- en watervogels. Hoewel het wegvallen van het getij de Biesbosch voor een aantal soorten minder aantrekkelijk heeft gemaakt, is het gebied nog altijd van internationaal belang als pleisterplaats en overwinteringsgebied voor tal van watervogels en roofvogels. De Brabantse Biesbosch is met name van belang als pleister-, foerageer-, en slaapplek voor vele duizenden eenden en ganzen. De Dordtse Biesbosch kenmerkt zich door grote rust. Daardoor is het een belangrijk ruigebied en pleisterplaats. Ook de Sliedrechtse Biesbosch is van belang als pleisterplaats.

Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Roerdomp, Porseleinhoen, IJsvogel, Blauwborst, Purperreiger, Kwartelkoning, Visdief, Zwarte stern, Lepelaar, Brandgans, Aalscholver, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Visarend, Bruine en Blauwe kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Kluut, Goudplevier, Kemphaan, Bosruiter, Velduil, Zwarte wouw, Rode wouw en Zeearend.

Bestuur en beheer van de Biesbosch zijn gericht op bescherming en behoud van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied.

Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuur-schema Groene Ruimte (1993/1995), de instelling als Nationaal Park in 1994, de aanmelding, in 1980, van een deel van de Brabantse Biesbosch als "wetland" als bedoeld in de te Ramsar tot stand gekomen "Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis", de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota en de aanwijzing als natuurontwikkelingsgebied van een deel van het gebied, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer. Naast de natuurfunctie vervult de Biesbosch een functie voor o.a. de openluchtrecreatie, de waterhuishouding, de scheepvaart, de landbouw, de visserij en bepaalde vormen van defensie. De huidige spaarbekkens zijn buiten de begrenzing van de speciale beschermingszone gelaten.

Dwingelderveld

Het Nationaal Park "Dwingelderveld" ligt in de provincie Drenthe, in de gemeenten Dwingeloo, Beilen en Ruinen. De oppervlakte bedraagt ongeveer 3.690 ha, waarvan de helft in eigendom is van de Staat der Nederlanden en een derde in eigendom is van de Vereniging Natuurmonumenten.

Het gebied ligt in een karakteristiek Drents esdorpenlandschap. De voormalige stuifzanden en delen van het oorspronkelijke heide-areaal zijn echter in de vorige en, met name, deze eeuw grotendeels bebost, voornamelijk met naaldbout, terwijl andere delen van het heide-areaal zijn omgezet in landbouwgrond.

De voorkomende levensgemeenschappen zijn onder meer die van droge en natte heide, jeneverbesstruwelen, voedselarme heideplassen, hoogvenen, droge naaldbossen, droge gemengde bossen en schrale graslanden.

Door de grote variatie aan terreintypen heeft het Dwingelderveld een zeer rijke broedvogelbevolking. Ook is het gebied van belang als foerageer- en rustgebied voor vele soorten trek- en wintervogels. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Boomleeuwerik, Grauwe klauwier, Porseleinhoen, Wespendif, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Goudplevier, Blauwe en Bruine kiekendif, Bosruiter, Zwarte stern, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Brandgans, Rode wouw, Visarend, Slechtvalk, Smelleken, Kraanvogel en Velduil.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuur-schema Groene Ruimte (1993/1995), de instelling als Nationaal Park in 1991, de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota van de in het Dwingelderveld gelegen landbouwgronden, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Naast de natuurfunctie vervult het Dwingelderveld een functie voor o.a. de recreatie, de landbouw en de bosbouw.

Kil van Hurwenen

De "Kil van Hurwenen en omgeving" ligt in de provincie Gelderland in de gemeenten Zaltbommel, Rossem en Neerijnen. De totale oppervlakte bedraagt circa 1.005 ha. Het gebied omvat drie uiterwaarden die ter weerszijden van de Waal zijn gelegen: de Hurwenensche Uiterwaard, de Rijswaard en de Heesseltsche Uiterwaarden, en is deels in beheer bij Staatsbosbeheer en de stichting Het Gelders Landschap.

De uiterwaarden bestaan uit oude strangen, ontgrondingsplassen, moerassen, wilgevoelbossen, grienden en vochtige graslanden met hagen en struwelen. Het gebied vormt een representatief onderdeel van het Nederlandse rivierenlandschap, dat gekenmerkt wordt door rivierdynamiek, een grote openheid en plaatselijke hoogteverschillen.

Het gebied vormt één van de belangrijkste rust- en foerageergebieden voor watervogels en steltlopers en één van de belangrijker broedgebieden voor moeras- en weidevogels in het rivierengebied. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Aalschover, Kleine zwaan, Visarend, Roerdomp, Bruine kiekendief, Porseleinhoen, Visdief, Zwarte stern, Kwartelkoning en Blauwborst.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995), de aanwijzing van delen van het gebied als reservaatgebied in het kader van de Relatienota of als staatsnatuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Naast de natuurfunctie vervult de Kil van Hurwenen een functie voor o.a. de waterstaat, het verkeer en vervoer, de landbouw, de recreatie en de kleiwinning.

Het Nederlandse Zwingebied

Het "Nederlandse Zwingebied" is gelegen in de provincie Zeeland in de gemeenten Sluis-Aardenburg en Oostburg. Het gebied omvat naast het Nederlandse deel van Het Zwin een deel van de aangrenzende dijken, kustduinen en Noordzeestrand alsmede een aantal aangrenzende poldergebieden. Het gebied heeft een oppervlakte van circa 128 ha en is grotendeels in eigendom van de Staat en in beheer bij de stichting Het Zeeuwse Landschap en, deels, Staatsbosbeheer.

Het Zwin bestaat uit een grensoverschrijdend slufteergebied, waarvan het grootste deel op Belgisch grondgebied is gelegen. Het is een restant van een voormalige zeearm, waarin zich schorren hebben gevormd. Het wordt aan de zeezijde begrensd door strand en jonge duinen en aan de landzijde door met struweel begroeide duinen, overgaand in een zeedijk. Via een getijdegeul staat het gebied in open verbinding met de Noordzee.

Het (grotere) Belgische deel van Het Zwin, met de aangrenzende polders, is reeds eerder aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn.

Het Nederlandse Zwingebied is als broedgebied van belang voor tal van kustvogels en tevens als pleister-, foerageer- en slaapplek voor trek- en wintervogels. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Zwartkopmeeuw, Blauwborst, Goudplevier, Kempshaan, Kluut, Grote stern, Noordse stern, Visdief, Dwergstern, Lepelaar, Aalscholver, Kleine zilverreiger, Blauwe- en Bruine kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Velduil en Brandgans.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" en "natuurontwikkelingsgebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995), de aanwijzing als beschermd natuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet van de Kievittepolder, de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota van delen van de Oudelandsche polder en de Willem-Leopold Polder, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
(w.g.) J.J. van Aartsen

TOELICHTING BIJ DE AANWIJZING VAN DE "BIESBOSCH " ALS SPECIALE BESCHERMINGSZONE IN HET KADER VAN DE EG -VOGELRICHTLIJN

1. Inleiding

De Biesbosch ligt in de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Dordrecht, Werkendam, Dussen, Made en Drimmelen en Hooge en Lage Zwaluwe. De oppervlakte van het als speciale beschermingszone aangewezen gebied bedraagt ongeveer 8.850 ha, waarvan circa 6.700 ha in eigendom is van de Staat der Nederlanden.

Het gebied kan onderverdeeld worden in een drietal deelgebieden die ter weerszijden van de rivier de Nieuwe Merwede zijn gelegen, te weten de Dordtse, Sliedrechtse en Brabantse Biesbosch. De Biesbosch is van oorsprong een zoetwatergetijdegebied. Het landschap wordt gekenmerkt door rivieren, kreken, slikken, rietgorzen, bekade grienden en polders. Door de afsluiting van het Haringvliet in 1970 is het normale getij vrijwel geheel verdwenen en vervangen door een schijngetij. Hierdoor is de oppervlakte aan slikken afgenomen en treedt plaatselijk erosie op. De vegetatie van de rietgorzen is sterk verruigd, mede doordat de exploitatie van rietvelden en grienden grotendeels is gestaakt. De toekomstige ontwikkeling van het gebied is afhankelijk van in hoeverre het getij weer kan worden hersteld. In de huidige situatie zullen grote delen zich meer ontwikkelen in de richting van moerasgebied.

De Biesbosch vormt het leefgebied van tal van de in artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten.

In deze toelichting zal vervolgens worden ingegaan op de vogelkundige waarden van de Biesbosch, de begrenzing van het als speciale beschermingszone aangewezen gebied, het bestuur en beheer van de Biesbosch en de gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone.

2. Vogelkundige waarden

Ondanks de grote veranderingen die in het gebied zijn opgetreden door het afsluiten van het Haringvliet en het wegvallen van de exploitatie van rietvelden en grienden onderscheidt de Biesbosch zich in ornithologisch opzicht nog altijd als een uitermate belangrijk broedgebied van moeras- en watervogels. In de afgelopen decennia hebben ruim 120 soorten vogels in het gebied gebroed. Karakteristieke en/of zeldzame soorten broedvogels van platen en moerassen zijn: Dodaars, Roerdomp, Grauwe gans, Bergeend, Bruine kiekendief, Waterral, Porseleinhoen, Kleine plevier, IJsvogel, Grote karekiet, Rietzanger, Blauwborst, Snor en Sprinkhaanrietzanger. Soorten van de opgaande begroeiingen zijn onder andere: Aalscholver, Sperwer, Havik, Buizerd, Boomvalk, Houtsnip, Holenduif, Ransuil, Bosuil, Wielewaal, Gekraagde roodstaart en Nachtegaal. De graslanden zijn van belang voor de meer kritische weidevogels, waaronder Zomertaling, Slobeend, Watersnip, Grutto en Tureluur.

De populatie Blauwborsten is met een geschatte omvang van bijna 2.000 broedpaar de grootste van Noordwest Europa. Incidentele broedvogels van de Biesbosch zijn Kwak, Kwartel, Kwartelkoning, Visdief en Zwarte stern.

Hoewel het wegvallen van het getij de Biesbosch voor een aantal soorten minder aantrekkelijk heeft gemaakt, is het gebied nog altijd van internationaal belang als pleisterplaats en overwinteringsgebied voor tal van watervogels en roofvogels.

De Brabantse Biesbosch is met name van belang als pleister-, foerageer-, en slaapplek voor vele duizenden eenden en ganzen, met name Grauwe gans, Rietgans, Kolgans, Smient, Krakeend, Kuifeend, Tafeleend en Grote zaagbek.

De Dordtse Biesbosch kenmerkt zich door grote rust. Daardoor is het een belangrijk ruigebied voor Wilde eend en Wintertaling en een belangrijke pleisterplaats voor Lepelaar, Grauwe gans, Rietgans, Kolgans, Brandgans, Smient, Kuifeend, Tafeleend en Nonnetje.

In de Sliedrechtse Biesbosch pleisteren voornamelijk Kolganzen maar ook Brandganzen, Rietganzen en Grauwe ganzen. Voorts vormt het gebied een belangrijke pleisterplaats voor Dodaars, Krakeend, Tafeleend en Grote zaagbek.

Daarnaast pleisteren tijdens de trektijd en/of winter jaarlijks in de Biesbosch o.a. Aalscholver, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Visarend, Blauwe kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Kluut, Goudplevier, Kemphaan, Bosruiter en Velduil en incidenteler Zwarte wouw, Rode wouw en Zeearend.

De soorten van belang uit oogpunt van artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn, die vermeld staan in bijlage I van deze richtlijn (versie 1991), zijn onderstreept aangegeven.

3. Begrenzing

De begrenzing van De Biesbosch als speciale beschermingszone omvat het in 1994 ingestelde Nationaal Park De Biesbosch, met daarnaast een aantal aangrenzende of ingesloten polders die zijn aangewezen als Relatienotagebied (reservaat) of natuurontwikkelingsgebied en op termijn binnen de begrenzing van het Nationaal Park zullen worden gebracht. De begrenzing is zo gekozen dat in landschappelijk en ecologisch opzicht een samenhangend geheel wordt gevormd. De spaarbekkens ten behoeve van de drinkwatervoorziening en grootschalige recreatieve voorzieningen, waaronder campings en grote jachthavens, zijn niet binnen de begrenzing opgenomen. Het gebied waarvoor nog de planologische reservering t.b.v. een eventueel toekomstig vierde spaarbekken geldt, en het gebied "Aakvlaai" met als doelstelling natuur en recreatie zijn, conform het Nationaal Park, wel binnen de begrenzing opgenomen.

In het westen grenst het gebied aan de akkerbouwpolders van het Eiland van Dordrecht en aan de stad Dordrecht. In het noorden is de zuidelijke oeverzone van de Beneden-Merwede in de begrenzing opgenomen. De oostelijke begrenzing wordt in principe gevormd door bedijking van de Oostwaard van de Brabantse Biesbosch en de aan te leggen dijk ter hoogte van de Allardspolder; de nieuwe dijk brengt ook deze polders buitendijks. De zuidgrens wordt gevormd door de noordoever van de Amer en de Bergse Maas. In het zuidwesten is het Hollandsch Diep tot aan de spoorbrug van de verbinding Dordrecht-Breda eveneens in de begrenzing opgenomen. Het gebied wordt bijna in tweeën gedeeld door de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch; dit landbouwgebied is niet in de begrenzing opgenomen, met uitzondering van het natuurontwikkelingsgebied Noordwaard en het buitendijkse natuurgebied Steurgat.

Voor de precieze begrenzing wordt verwezen naar de kaart behorende bij de aanwijzing als speciale beschermingszone.

4. Bestuur en beheer

Bestuur en beheer zijn erop gericht de hoge potenties aan natuurwaarden in het gebied verder te ontwikkelen en daarmee het natuurwetenschappelijke belang van het gebied. Dit komt onder meer tot uitdrukking in:

- Het Natuurbeleidsplan (1990). Het gebied is als kerngebied in de ecologische hoofdstructuur opgenomen. Het beleid ten aanzien van kerngebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden.
- In het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995), is deze ecologische hoofdstructuur eveneens aangegeven (daarnaast staan delen van de Biesbosch aangegeven als "waterrecreatiegebied en oeverzone" en als "belangrijk water voor de binnenvisserij").
- In 1994 heeft de definitieve instelling als Nationaal Park plaatsgevonden. In dit kader is voor het gebied een Beheers- en Inrichtingsplan opgesteld, dat onder meer voorziet in een recreatieve zonerings in het gebied, o.a. door het instellen van "natuurkernen".
Het beheer zoals dat thans door het Staatsbosbeheer wordt uitgevoerd is gebaseerd op het Beheers- en Inrichtingsplan en heeft tot doel de karakteristieke levensgemeenschappen te behouden en verder te ontwikkelen, waarbij met name aandacht is voor de vogelkundige waarden.
- Gezien de internationale betekenis van het gebied, is het overgrote deel van de Zuidwaard, onderdeel van de Brabantse Biesbosch, in 1980 aangemeld voor opname in de lijst van "wetlands" als bedoeld in artikel 2 van de in 1971 te Ramsar tot stand gekomen "Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis".
- Op het gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone zijn het Streekplan Zuid-Holland Zuid (1990) en het Streekplan Noord-Brabant (1992) van toepassing. In beide is het onderhavige gebied reeds indicatief aangeduid als Nationaal Park.
In het Streekplan Zuid-Holland Zuid zijn de Dordtse Biesbosch, de Tongplaat, het Zuidplaatje en de Sliedrechtse Biesbosch aangeduid als "Natuurgebied, tevens bodembeschermingsgebied", met uitzondering van de akkerbouwencaves in de Sliedrechtse Biesbosch, welke zijn aangeduid als "agrarisches gebied, tevens bodembeschermingsgebied, met natuur- en/of landschapswaarde (met bovendien een indicatieve aanduiding "natuurontwikkelingsgebied"). De Brabantse Biesbosch, voor zover in de begrenzing opgenomen, heeft de streekplanaanduiding "Natuurgebied", uitgezonderd het gebied van de Allardspolder-Groote Polder. Dit agrarische gebied zal in de toekomst worden ingericht als natuur- en recreatiegebied.
- In de relevante gemeentelijke bestemmingsplannen is het overgrote deel van het gebied bestemd als "Natuurgebied" al dan niet met een "Waterstaatkundige" nevenbestemming. Delen van de Sliedrechtse Biesbosch alsmede het Relatienotagebied "Tongplaat en Zuidplaatje" zijn bestemd als "Gebied met natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde met agrarisch gebruik", "Gebied met agrarische doeleinden met natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden" en als "Landbouwgebied". De grote rivieren hebben de bestemming "Hoofdscheepvaartroute".
- De gemeenten hebben voor hun grondgebied in de Biesbosch de behartiging van de natuur- en recreatiebelangen overgedragen aan een tweetal recreatieschappen (publiekrechtelijke organisaties van de provincie, gemeente en eventueel waterschappen). Het beleid van deze schappen is vastgelegd in twee Basisplannen voor de openluchtrecreatie (1975, 1983) en een bijstellingsnota voor het Brabantse deelgebied (1982).
- Ten einde een aangepast agrarisch beheer ten aanzien van de aanwezige natuurwaarden mogelijk te maken zijn landbouwgebieden in de Brabantse en de Sliedrechtse Biesbosch alsmede de Tongplaat en Zuidplaatje, grenzend aan de Dordtse Biesbosch, aangewezen als reservaatgebied in het kader van de Relatienota. Daarnaast zijn landbouwgebieden aangewezen als natuurontwikkelingsgebied.

5. Andere gebruiksfuncties in het gebied

Naast de natuurfunctie vervult de Biesbosch een functie voor de openluchtrecreatie, waterhuishouding, scheepvaart, landbouw, jacht, visserij en defensie. Aangezien de spaarbekkens in de Biesbosch buiten de begrenzing van de speciale beschermingszone zijn gehouden, wordt de functie voor de waterwinning hier niet verder besproken.

De Biesbosch vervult een belangrijke functie voor de openluchtrecreatie, met name voor de watersport. Deze functie heeft zich ontwikkeld na de afsluiting van het Haringvliet in 1970. In het gebied wordt o.a. gevaren met plezierjachten, kano's en roeiboten.

Om een beter evenwicht te verkrijgen tussen de recreatie en het natuurlijk milieu van de Biesbosch is door de beide recreatieschappen in het kader van het Nationaal Park reeds een aantal zoneringsmaatregelen getroffen, waaronder het opleggen van verschillende vaarbepeningen en het treffen van voorzieningen op strategische punten, waaronder mogelijkheden voor landgebonden en amfibische recreatie. Buiten de speciale beschermingszone is een aantal grote jachthavens en verblijfsrecreatieve terreinen gelegen. In het zuidoosten van de Biesbosch zal een natuur- en recreatiegebied worden ontwikkeld, dat deels zal moeten dienen om de recreatie in de natuurkernen terug te dringen.

In het Biesboschgebied zijn twee bezoekerscentra gelegen, die één gemeenschappelijk beleid hebben en elkaar ondersteunen. Door de verschillende instanties die bij voorlichting en educatie zijn betrokken, is in het kader van de uitvoering van het Beheers- en Inrichtingsplan van het Nationaal Park een integraal voorlichtingsplan opgesteld.

Delen van de Biesbosch zijn in agrarisch gebruik. Het betreft hier zowel grasland als bouwland. Ongeveer drie kwart van de graslanden van Staatsbosbeheer wordt echter als natuurterrein beheerd. In het kader van de Relatienota wordt getracht middels het aangaan van beheersovereenkomsten het agrarisch gebruik van de nog niet verworven reservaatgebieden te extensiveren en mede te richten op de aanwezige natuurwaarden.

De Biesbosch vervult vanouds een belangrijke rol in de waterhuishouding van de benedenrivieren Maas en Waal. De in het gebied gelegen rivierarmen, oevers en aangrenzende uiterwaarden zijn van groot belang voor de afvoer van water, ijs en sediment. Dit geldt ook voor de in het gebied gelegen waterkeringen, welke tevens een waterscheidende functie hebben. Daarnaast vervullen de uiterwaarden en de niet vrij bedijkte delen van de Biesbosch een onmisbare functie t.b.v. de vloedkomberging.

Naast de resterende getijdewerking is het spuiregime van de Haringvlietstuizen bepalend voor de fluctuaties in de waterstand van de Biesbosch. In het Beheers- en Inrichtingsplan wordt voorgesteld via aanpassingen van het spuiregime de getijdewerking te vergroten.

De Biesbosch vervult een belangrijke functie voor de scheepvaart; deze betreft in eerste instantie het zomerbed van de rivieren, maar ook enkele kreken zijn van belang. Ten behoeve van de scheepvaart zijn verschillende voorzieningen in het water en op het land aangebracht, waaronder meerstoelen, boeien, bakens, lichten en borden.

In delen van de Biesbosch is de jacht verhuurd, veelal onder beperkende voorwaarden. In het Beheers- en inrichtingsplan is bepaald dat de jacht (in voorkomende gevallen na afloop van het lopende jachthuurcontract) alleen plaats zal vinden wanneer dit uit oogpunt van natuurbehoud noodzakelijk is. In een smalle randzone waar het Nationaal Park grenst aan landbouwgebied is jacht mogelijk op een beperkt aantal soorten om schade aan de landbouw te voorkomen.

De Biesbosch is een aantrekkelijk gebied voor het uitoefenen van de sportvisserij. In principe is sportvissen in het gehele gebied toegestaan behalve in die gebieden die krachtens de vaartuigverordening zijn afgesloten.

In het gebied zijn momenteel vier beroepsvissers actief. Hun activiteiten worden niet strijdig geacht met de aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone.

Op grond van recent gemaakte afspraken met het ministerie van Defensie zal de grens van het laagvlieggebied Maas/Waas in oostelijke richting worden verlegd, zodat de Biesbosch buiten het laagvlieggebied komt te liggen. Tevens is met het ministerie van Defensie afgesproken dat de laagvliegroute over de Brabantse Biesbosch komt te vervallen. Voor de laagvliegroute over de Sliedrechtse Biesbosch zijn afspraken gemaakt die er op gericht zijn de mogelijke verstoring van vogels tot een minimum te beperken.

De Biesbosch kent ook een zeer beperkt militair grondgebruik. Dit gebruik is vastgelegd in afspraken met de beheerders.

6. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone

De richtlijn van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, nr. 79/409/EEG, Pb. EG., no. L103, bepaalt terzake de speciale beschermingszones het volgende:

- Artikel 3, lid 2, sub a, verplicht de overheid tot het instellen van zones voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten.
- Artikel 4 geeft een nadere uitwerking van de in artikel 3, lid 2, sub a, genoemde verplichting tot het instellen van de beschermingszones, waarbij met name prioriteit wordt gegeven aan de in Bijlage I van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten (artikel 4, lid 1) en de migrerende soorten (artikel 4, lid 2).
- Artikel 4, lid 3, verplicht de overheid tot het toezenden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen van alle nuttige gegevens, zodat zij de geëigende initiatieven kan nemen voor de coördinatie die nodig is om te bereiken dat de zones bedoeld in lid 1 enerzijds, en in lid 2 anderzijds, een samenhangend geheel vormen dat voldoet aan de eisen inzake bescherming van de soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is.
- Artikel 4, lid 4, verplicht de overheid tot het nemen van passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en verstoring, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn.
- Artikel 12, lid 1, verplicht de overheid om de drie jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de in artikel 18, lid 1, bedoelde termijn bij de Commissie een rapport in te dienen over de toepassing van de nationale maatregelen die krachtens de richtlijn zijn getroffen.

Terzake van de speciale beschermingszones is ook de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Pb. EG L 206) van belang. Artikel 7 van de Habitatrichtlijn bepaalt namelijk dat de verplichtingen, voortvloeiende uit de artikelen 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn in de plaats treden van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, van de EG-Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn bevat terzake van de speciale beschermingszones de volgende verplichtingen:

- Artikel 6, lid 2, verplicht de overheid tot het treffen van passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover deze factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn, een significant effect zouden hebben.
- Artikel 6, lid 3, schrijft voor dat voor elk plan of project, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, een passende beoordeling moet worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied. De bevoegde instanties mogen slechts toestemming geven voor het bedoelde plan of project, nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

- Artikel 6, lid 4, bepaalt dat een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, slechts gerealiseerd mag worden om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wel dient de overheid in dat geval alle nodige compenserende maatregelen te nemen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk, Natura 2000 genaamd, in stand blijft. Wanneer het betrokken gebied een gebied met een zogenaamd prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten worden aangevoerd, dan wel - na advies van de Europese Commissie - andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Wat betreft het nationale beleid kan onder meer worden vermeld dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn (het geldt daarnaast ook voor o.a. Nationale Parken). Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. Getracht wordt deze beleidslijn zo spoedig mogelijk te effectueren. In het geval van de "Biesbosch" is dit beleid overigens ook zonder de onderhavige aanwijzing al van toepassing, aangezien het gebied reeds de status van Nationaal Park heeft.